

Malli soten ja tietohallinnon ammattilaisten vuorovaikutuksen ja yhteistyön kehittämiseen

Ammattiryhmien välisellä toimivalla yhteistyöllä vahvistetaan organisaation kyberturvallisuuskulttuuria ja varmistetaan, että riskienhallintamallit ovat kattavia, poikkeamiin reagoidaan nopeasti ja lain velvoitteet täytetään dokumentoidusti ja käytännössä. Ilman tätä asiakas- ja potilasturvallisuus, tietojärjestelmien luotettavuus ja organisaation lainmukainen toiminta voivat vaarantua.

Sote-alan ja tietohallinnon henkilöstön välinen toimiva yhteistyö on välttämätöntä. Sote-alan ammattilaiset auttavat tietohallintoa tunnistamaan käytännön työn riskit ja häiriöt. Tietohallinto vastaa teknisistä ratkaisuksista, suojauksista ja raportoinnista. Jokaisen organisaation työntekijän on toimitettava organisaation tietoturvakäytänteiden mukaisesti. Yksilön vastuullinen toiminta luo perustan kyberturvallisuudelle.

Hyvä vuorovaikutus ja toimiva yhteistyö ammattiryhmien välillä:

- Vähentää väärinkäsityksiä ja vahvistaa kyberturvallisuuden toteutumista työarjessa.
- Auttaa noudattamaan organisaation kyberturvallisuutta ja tietoturvaa koskevia ohjeita ja vaatimuksia.
- Vahvistaa työntekijöiden ammatillista varmuutta.
- Lisää työn tehokkuutta ja sujuvuutta.
- Lisää tuttuutta ja luottamusta ammattiryhmien välillä.
- Auttaa selkeyttämään ja kehittämään palveluketjua sekä vähentämään häiriökysyntää.

KyberSoTe-projekti on luonut kolmivaiheisen, käyttäjälähtöisen mallin sote-alan ja tietohallinnon henkilöstön välisen vuorovaikutuksen ja yhteistyön kehittämiseksi. Mallissa tähdätään toiminnan kehittämiseen kunkin organisaation tarpeiden mukaisesti.

- ▶ **Vaihe 1 – Nykytila:** Aluksi sote-alan ja tietohallinnon henkilöstölle järjestetään erilliset työpajat nykytilan kartoittamiseksi (Työpaja 1). Kertynyt aineisto analysoidaan (SWOT) ja analyysin pohjalta valitaan tärkeimmät kehittämiskohteet.
- ▶ **Vaihe 2 – Ratkaisut:** Toiseen työpajaan (Työpaja 2) ammattiryhmät osallistuvat yhdessä. Toisessa vaiheessa tuotetaan mahdollisimman konkreettisia ratkaisuehdotuksia valittuihin kehittämiskohteisiin.
- ▶ **Vaihe 3 – Suunnitelma käytäntöön viemisestä:** Viimeisessä vaiheessa (Työpaja 3) ratkaisuehdotukset esitellään johdolle/päätäjille ja laaditaan suunnitelma siitä, miten niitä lähdetään viemään organisaatiossa käytäntöön. Lopuksi tehdään yhteenveto kehittämistyön kokonaisuudesta.

Kehittämisvaiheiden lisäksi on tärkeä suunnitella organisaatiokohtaisesti toimeenpanon vastuut, seuranta, arviointi ja jatkokehittäminen.

Kehittämismalli käytännössä:

- **Työpaja 1a:** Sote-alan ja tietohallinnon henkilöstön välisen vuorovaikutuksen/yhteistyön nykytila. Työpaja, johon osallistuu *sote-henkilöstö*. Työpajassa kartoitetaan, mitä yhteistyö pitää sisällään, mikä siinä toimii tällä hetkellä ja mitä haasteita yhteistyössä ilmenee. Työpajan ohjeellinen kesto on noin 2–3 h.
Materiaalit: valmis PowerPoint -pohja ja ohjeet työpajan vetäjälle.
- **Työpaja 1b:** Sote-alan ja tietohallinnon henkilöstön välisen vuorovaikutuksen/yhteistyön nykytila. Työpaja, johon osallistuu *tietohallinnon henkilöstö*. Työpajassa kartoitetaan, mitä yhteistyö pitää sisällään, mikä siinä toimii tällä hetkellä ja mitä haasteita yhteistyössä ilmenee. Työpajan ohjeellinen kesto on noin 2–3 h.
Materiaalit: valmis PowerPoint -pohja ja ohjeet työpajan vetäjälle.
- **SWOT:** Työpajojen 1a ja 1b aineistot analysoidaan.
Ohjeet: sote-henkilöstölle ja tietohallinnon henkilöstölle erikseen järjestettyjen työpajojen (Työpajat 1) tulosten pohjalta tehdään **SWOT-analyysi** vuorovaikutuksen ja yhteistyön vahvuuksista, heikkouksista, mahdollisuuksista ja uhkista.
- **Kehittämiskohteiden valinta:** SWOT-analyysin perusteella valitaan noin viisi (5) tärkeintä kehittämiskohtetta. Valittujen kohteiden tulee olla sellaisia, joita kehittämällä pystytään vahvistamaan organisaation kyberturvallisuutta.
- **Työpaja 2: Sote-alan ja tietohallinnon henkilöstön välisen vuorovaikutuksen ja yhteistyön vahvistaminen yhteistyössä.** Työpaja, johon osallistuu sekä *sote-alan että tietohallinnon henkilöstö* yhdessä. Työpajassa tuotetaan mahdollisimman konkreettisia ratkaisuehdotuksia valittuihin kehittämiskohteisiin. On olennaista huolehtia siitä, että molempien ammattiryhmien näkökulmat tulevat huomioiduksi ja toisaalta varottava toisen ammattiryhmän syyllistämistä. Työpajan ohjeellinen kesto on noin 3–4 h.
Materiaalit: valmis PowerPoint -pohja ja ohjeet työpajan vetäjälle.
Lisäksi KyberSoTe-projektissa on tuotettu 10 sarjakuvamaista havainnekuvaa viidestä vuorovaikutusta/yhteistyötä haastavasta teemasta. Havainnekuvia suositellaan hyödynnettävän työpajassa keskustelun herättäjänä, mikäli teemat sopivat organisaation valitsemiin kehittämiskohteisiin.
- **Työpaja 3: Sote-alan ja tietohallinnon henkilöstön välisen hyvän yhteistyön ja vuorovaikutuksen edellytykset.** Työpaja/tilaisuus, johon osallistuu organisaation johtoa ja muita ammattiryhmien kannalta päätävässä asemassa olevia. Valitut kehittämiskohteet ja ideoidut ratkaisuehdotukset (Työpaja 2) esitellään osallistujille. Työpajan/tilaisuuden tarkoituksena on luoda suunnitelma siitä, mitä ja miten ratkaisuehdotuksia lähdetään viemään konkreettisesti käytäntöön. Työpajan ohjeellinen kesto on noin 2 h.
Materiaalit: Valmis PowerPoint -pohja ja ohjeet työpajan vetäjälle.
- **Yhteenveto:** Työpajojen 1–3 jälkeen työskentelystä tehdään kooste/raportti, missä esitellään kehittämismallin aikaisen työskentelyn kulku, valitut kehittämiskohteet, ideoidut ratkaisuehdotukset sekä Työpajassa 3 nousseet ajatukset ja suunnitelma siitä, mitä ja miten ratkaisuehdotuksia lähdetään viemään käytäntöön. Kooste/raportti jaetaan organisaation johdolle/päittäjille.

.....

Työpajatyöskentelyä on tärkeä fasilitoida. Fasilitaattorina voi toimia esimerkiksi organisaation tietoturvapäällikkö tai henkilö, joka työskentelee muussa roolissa tieto- ja kyberturvallisuusteemojen parissa. Myös ammattiryhmien välisessä rajapinnassa työskentelevä henkilö voi toimia fasilitaattorina.

Vuorovaikutuksen kehittämismalli on ensisijaisesti työkalu soten ja tietohallinnon henkilöstön välisen toimivan yhteistyön ja organisaation kyberturvallisuuskulttuurin vahvistamiseen. Toki mallia voidaan hyödyntää myös muiden ammattiryhmien välisen yhteistyön kehittämisessä. Esimerkiksi tiimin vuorovaikutuksen ja yhteistyön vahvistamisessa (tässä tapauksessa ensimmäinen työpaja voi olla kaikille yhteinen, mikäli tiimi on siihen sopivan kokoinen ja osallistujat ovat riittävän tuttuja toisilleen). Osallistuminen kehittämistyöhön tulee olla vapaaehtoista ja voi sisältää kannustimia. Lisäksi henkilöstölle on tärkeä viestiä osallistumisen ja yhteistyön kehittymisen hyödyistä.